

gemeenteraad BESLUIT

GOEDGEKEURD

Zitting van 4 oktober 2021
Organisatiebeheer - Secretariaat

13 Principiële beslissing tot samenvoeging van de gemeente Tessenderlo en de gemeente Ham - Goedkeuring

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer Fons Verwimp, burgemeester; de heer Stefan Govaerts, schepen; de heer Willy Wilms, voorzitter; mevrouw Karolien Eens, schepen; mevrouw Alies Smeets, schepen; mevrouw Nancy Sanen, schepen; de heer Guido Steurs, schepen; de heer Orlando Argento, raadslid; de heer Dirk Camps, raadslid; de heer Ronny Carmans, raadslid; mevrouw Ans De Jong, raadslid; de heer Chris Gaethofs, raadslid; de heer Bob Geyskens, raadslid; mevrouw Liesbet Geyskens, raadslid; de heer Wouter Janssen, raadslid; mevrouw Isabelle Kortleven, raadslid; de heer Johan Moonen, raadslid; mevrouw Liliane Moonen, raadslid; mevrouw Inne Peys, raadslid; de heer Jozef Van Aelst, raadslid; mevrouw Paula Van Sweevelt, raadslid; de heer Serge Van den Bossche, raadslid; de heer Eric Verboven, raadslid; de heer Kurt Vermeyen, raadslid; de heer Nico Wilms, raadslid; de heer Tom Thijsmans, algemeen directeur

Beschrijving

Aanleiding en context

De intentie om de gemeente Tessenderlo en de gemeente Ham samen te voegen is ontstaan en heeft vorm gekregen na bespreking op volgende momenten:

- Informele contacten tussen ambtenaren en politici onderling.
- Informele bijeenkomsten tussen de besturen zoals ondermeer:
 - Gemeenschappelijke vergadering met beide colleges in Ham op 5 december 2019.
 - Toelichting van burgemeester Frank Smeets (Pelt) aan delegatie van beide colleges op 12 maart 2020.
- 7 september 2020: CBS Ham: goedkeuring van de oprichting van een kerngroep met afvaardiging van beide colleges.
- 17 september 2020: CBS Tessenderlo: goedkeuring van oprichting en samenstelling van een kerngroep gemeentefusie.
- 28 september 2020: toelichting aan raadsleden van Ham met betrekking tot de oprichting van een stuurgroep/kerngroep.
- 6 oktober 2020 + 19 november 2020 + 27 november 2020: vergaderingen van de stuurgroep/kerngroep.
- 15 december 2020: onder de begeleiding van Poolstok worden drie aanbieders-consultants gescreend op plan van aanpak, voorstelling van het projectteam, timing van het project, referenties en prijszetting.
- 19 januari 2021: evaluatie van de aanbieders door de kerngroep.

- 25 januari 2021: het college van burgemeester en schepenen van Ham keurt het opstellen van een bestuurskrachtanalyse en haalbaarheidsonderzoek goed en wijst de opdracht voor begeleiding toe aan bureau CC Consult (Probis) via Poolstok.
- 28 januari 2021: het college van burgemeester en schepenen van Tessenderlo geeft gunstig advies aangaande externe ondersteuning bij de mogelijke fusie tussen de gemeente Tessenderlo en Ham in kader van de gunning van deze opdracht door Poolstok en vastlegging verdeelsleutel tussen gemeente Tessenderlo en Ham.
- 22 februari 2021: toelichting aan raadsleden van Tessenderlo met betrekking tot de voorbereidende initiatieven omtrent een mogelijke fusie.
- Op 9 maart 2021 startvergadering met CC Consult in de kerngroep met overlopen van het traject.
- Begeleide werksessies:
 - 19 april 2021: MAT Ham
 - 19 april 2021: beide colleges
 - 20 april 2021: MAT Tessenderlo
 - 28 april 2021: fracties Tessenderlo en Ham
 - 18 mei 2021: beide MAT's
 - 15 juni: kerngroep
 - Financieel directeurs:
 - 20 april 2021
 - 29 april 2021
 - 28 mei 2021
 - Daarnaast werden er individuele gesprekken gevoerd met beide algemeen directeurs, financieel directeurs, burgemeesters, de twee schepenen uit de kerngroep en de adjunct-algemeen directeur van Ham.
- 29 juni 2021: kennisname van het document Rapport Bestuurskrachtanalyse in de gelijktijdige gemeenteraadszittingen van Tessenderlo en Ham.
- 1 juli 2021: gemeenschappelijke toelichting aan de raadsleden en managementteamleden door CC Consult.
- 30 augustus 2021: bespreking van de bestuurskrachtanalyse en voornemen van principiële samenvoeging (kennisname van de standpunten van de fracties) in de gemeenteraad van Tessenderlo.
- 2 september 2021: bespreking van de bestuurskrachtanalyse en voornemen van principiële samenvoeging (kennisname van de standpunten van de fracties) in de gemeenteraad van Ham.

De volgende adviezen werden tot op heden uitgebracht over de voorgenomen samenvoeging:

- Adviezen uit het rapport bestuurskrachtanalyse van CC Consult.
- Adviezen uit de bespreking in de raden eind/augustus begin september (uit de notulen van de gemeenteraad)

Deze adviezen worden als bijlage gevoegd bij dit besluit.

De maatregelen in het kader van de Covid-19-pandemie hebben beperkingen opgelegd aan fysieke participatiemomenten. In het verdere traject zijn informatie-, inspraak- en participatiemogelijkheden voorzien.

Argumentatie

De Vlaamse Regering wil schaalvergroting ondersteunen om sterke en bestuurskrachtige lokale besturen te creëren. Dit gebeurt onder andere door samenvoegingen van gemeenten te stimuleren en te ondersteunen. De Vlaamse Regering neemt verschillende maatregelen, namelijk een tijdelijke verhoging van het aantal uitvoerende politieke mandatarissen, een schuldovername, een garantieregeling voor verschillende fondsen, een optimalisatie van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en een ondersteunende opdracht voor de provinciegouverneurs.

Lokale besturen kiezen vrijwillig of en met wie ze fuseren. De gemeente Tessenderlo wenst het traject van vrijwillige samenvoeging met de gemeente Ham aan te gaan.

Bestuurskracht onder druk

De verwachtingen ten aanzien van de lokale besturen zijn de laatste jaren sterk toegenomen. Enerzijds worden, vertrekkende vanuit het versterken van de lokale autonomie, steeds meer bevoegdheden vanuit de Vlaamse overheid gedecentraliseerd naar de lokale besturen. Anderzijds verwachten burgers veilige en aantrekkelijke dorpskernen, veel en diverse mogelijkheden voor vrijetijdsbeleving, een kwaliteitsvolle (digitale) dienstverlening, snelle communicatie,... Ook de maatschappelijke uitdagingen voor de lokale besturen worden steeds complexer. Vanuit deze evoluties komt de bestuurskracht of de verhouding tussen taakstelling en beschikbare middelen (financiën en personeel) onder spanning. Onderzoek bevestigt dat in het bijzonder kleine gemeenten het bijvoorbeeld moeilijk hebben om een professioneel communicatiebeleid te voeren (Thomas More, het grote communicatieonderzoek, 2017), om verwachtingen in te lossen op vlak van digitalisering (I-monitor, 2016) alsook beschikken over minder vrije beleidsruimte (IDEA Consult, 2016). Kleine besturen ondervinden ook meer en meer moeite om medewerkers aan te trekken;

Schaal kan het verschil maken:

Schaalvergroting vindt plaats in tal van domeinen zoals veiligheid, sociale huisvesting, onderwijs en maatschappelijke dienstverlening. Deze tendens breidt zich uit in het bestuurlijk landschap, op lokaal niveau. In 2019 zagen in Vlaanderen 7 nieuwe gemeenten het daglicht.

De Vlaamse Regering wil schaalvergroting ondersteunen om sterke en bestuurskrachtige lokale besturen te creëren. Ze stimuleert en ondersteunt fusies van gemeenten via verschillende maatregelen zoals een schuldovername, een tijdelijke verhoging van het aantal schepenen, een garantieregeling voor verschillende fondsen, een optimalisatie van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en een ondersteunende opdracht voor de provinciegouverneurs;

Toekomstgericht besturen:

Besturen is verder kijken dan vandaag en zich voorbereiden op morgen. Het is de wens én de verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen van Tessenderlo en Ham om ook in de toekomst een daadkrachtig bestuur te zijn met een kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners en voldoende investeringsmogelijkheden. De besturen willen de toekomst mee vorm geven en niet alleen ondergaan. Schaal maakt daarin wel degelijk een verschil. De mogelijke vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Ham en Tessenderlo biedt hiervoor een oplossing.

De bestuurskrachtanalyse opgemaakt door CC Consult onderzoekt of door een verregaande samenwerking in de vorm van een fusiegemeente de bestuurskracht van beide organisaties verhoogt.

Ambtelijke capaciteit

De personeelscapaciteit vergroot. Het aantal (g)éénmansdiensten wordt immers sterk gereduceerd. Daardoor rendeert de "basisbezetting" die elke gemeente moet voorzien meer. Bijvoorbeeld: er is deskundigheid nodig op de Personeelsdienst voor de opmaak van een HR-beleid, rechtspositieregeling etc., ongeacht het aantal medewerkers in de organisatie. Die deskundigheid kan worden toegepast op een groter contingent van medewerkers.

Groei van bestuurskracht wordt verwacht gezien de verhoging in ambtelijke capaciteit leidt tot:

- meer kans om een HR-beleid uit te werken en uit te rollen
- beter opvolgen van de strategische planning
- meer ruimte voor beleidsmatig denken
- meer continuïteit op de diensten, waardoor de diensten minder kwetsbaar worden
- toepassen van een correcte functieweging
- meer mogelijkheid tot specialisatie
- ...

Operationele capaciteit

Operationeel stellen beide besturen het nu in het algemeen goed. Men slaagt erin dienstverlening aan te bieden en continuïteit te verzekeren. Een fusie zal ervoor zorgen dat er vaker met een correcte functieweging kan gewerkt worden, en er meer mogelijkheden zullen zijn om strategisch en operationeel werk van elkaar te scheiden.

Groei van bestuurskracht wordt verwacht gezien de verhoging in operationeel capaciteit leidt tot:

- meer kennisdeling tussen medewerkers en het weren van eilanddenken
- het verzekeren van de continuïteit
- het afdekken van potentiële risico's
- het beter kunnen inspelen op de noden van de burger
- het kunnen inspelen op de maatschappelijke evoluties en tendensen
- het vermijden van dubbel werk, waarbij verschillende deskundigen op zoek zijn naar het antwoord op eenzelfde vraag
- ...

Financiële capaciteit:

Ham en Tessenderlo zijn beide financieel gezond. Fuseren leidt dan ook niet tot een achteruitgang voor één van beide organisaties. Tessenderlo bevindt zich momenteel in een iets meer comfortabele positie om uitgaven te doen (bijv. aantrekken nieuw personeel, investeringen, ...) dan Ham. Desalniettemin is ook Ham een financieel gezonde gemeente. Ham is op financieel vlak meer gebaat bij een fusie met Tessenderlo dan vice versa. Echter, een fusiegemeente betekent geen nadeel voor Tessenderlo. Beide gemeenten samen zullen in de toekomst sterker staan dan de gemeenten apart. Beide gemeenten zullen samen hun expertise kunnen bundelen en zo meer in de mogelijkheid zijn om (nog) diepgaandere financiële analyses te doen en expertise te delen. Bovendien is er het voordeel van de eenmalige schuldovername.

Politieke capaciteit

Op politiek vlak zullen de beleidsintenties op elkaar moeten worden afgestemd, vooral bij de opmaak van het nieuwe meerjarenplan door de nieuwe bestuursploeg in 2025. Er zullen bepaalde, mogelijk moeilijke, strategische keuzes moeten gemaakt worden in het belang van de fusiegemeente. Groei van bestuurskracht wordt verwacht, gezien Ham en Tessenderlo samen over een stevig beleidsadviserend kader zullen beschikken in de vorm van een geïntegreerd managementteam. Hierdoor zal de bestuursploeg daadkrachtiger kunnen inspelen op opportuniteiten en noodwendigheden en het hoofd kunnen bieden aan complexere uitdagingen. Gezien de financieel sterke positie na een fusie zal er ook meer financiële ruimte zijn om sterk beleid te voeren. Rekening houdend met dit alles zijn de gemeenteraden van de gemeenten Ham en Tessenderlo principieel akkoord om de potentiële meerwaarde van een fusie te willen realiseren, maar blijven er nog heel wat zaken verder uit te klaren en te verfijnen. Voorafgaand aan een definitieve fusiebeslissing willen de besturen dan ook grondiger afstemmen over tal van thema's en consensus zoeken over een eengemaakt beleid en een eengemaakte organisatie in de toekomst.

Juridische grond

Artikel 345, 345/1 en 346 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017, titel 8.

Stemming op het besluit

Het agendapunt wordt aangenomen met 17 stemmen voor (sp.a-SPiL: Verwimp F., Wilms W., Eens K., Steurs G., Moonen L., Janssen W., Vermeyen K., Geyskens B., Peys I., CD&V: Govaerts S., Smeets A., Sanen N., Verboven E., Van Aelst J., Van Sweevelt P., N-VA: Geyskens L., Carmans R.), 2 stemmen tegen (Groen: Camps D., Onafhankelijke: Moonen J.) en 6 onthoudingen (N-VA: De Jong A., Kortleven I., Open Vld: Gaethofs C., Argento O., LOOI.nu: Van den Bossche S., Wilms N.).

Besluit

De gemeenteraad besluit:

Artikel 1

principiële goedkeuring te hechten aan een vrijwillige samenvoeging van de gemeente Tessenderlo met de gemeente Ham;

Artikel 2

dat 1 januari 2025 de beoogde samenvoegingsdatum is;

Artikel 3

de voorgenomen samenvoeging verder te onderzoeken met het oog op een eventuele goedkeuring van het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging door de gemeenteraad en indiening van dit voorstel bij de Vlaamse Regering uiterlijk op 31 december 2023;

Artikel 4

de Vlaamse regering in kennis te stellen van deze principiële beslissing tot samenvoeging. Dit besluit heeft pas uitwerking wanneer de gemeenteraad van Ham ook zijn principiële goedkeuring aan de samenvoegingsoperatie geeft.

Zoals besloten in bovenvermelde zitting,

Namens de gemeenteraad

algemeen directeur
Tom Thijsmans

voorzitter gemeenteraad
Willy Wilms

Voor eensluidend afschrift

algemeen directeur
Tom Thijsmans

burgemeester
Fons Verwimp